СВОБОДА — SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

РІК XLVII. Ч. 177. Джерзі Сіти, Н. Дж., середа, 2-го серпня 1939. No. 177. Jersey City, N. J., Wednesday, August 2, 1939. VOL. XLVII

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. 4-0807. THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

КОНҐРЕС ПРОТИ ПОЗИЧКОВОГО ПРОЄКТУ ПРЕЗИДЕНТА

ВАШИНҐТОН. — Сенат ухвалив 52 голосами проти 28 „законопроект про фінансування праці", але знизив суму, призначену на цю ціль, майже на половину того, що пропонував президент Рузвелт. Ухвалено видати всього 1 біліон 615 міліонів долярів.

Опозиція проти цього проєкту складалася з 17 републиканців і 11 демократів.

Вигляди проекту в палаті послів іще гірші: сильна коаліція консерватистів обох партій наміряє не допустити зовсім до його ухвалення.

КРІВАВІ БІЙКИ МІЖ СТРАЙКОВИМИ ПІКЕТАМИ Й ПОЛІЦІЄЮ.

КЛІВЛЕНД (Огайо). — Довкола автомобільних фабрик „Фишер Боді" прийшло до поважних сутичок між пікетуючими страйкарами й поліцією. З обох сторін уживано всякого оруддя, як слізних бомб, каміння й палок. Було 46 ранених.

Поліція називає це найгіршим страйковим заворушенням від 1937 року. Почалося воно з того, що коло 8,000 пікетовців облягли в фабриці 463 робітників, що пішли до роботи, не зважаючи на заклик автобільної юнії.

УРЯД ПЛЯНУЄ ДОПОМОГУ ДЛЯ ЗРУБАНИХ ПРОСТОРІВ.

ВАШИНҐТОН. — Президент Рузвелт предложив конґресові проєкт визначення відповідної суми на довго-термінову програму піддержувати людей, що живуть в округах зрубаних лісів у північній частині стейту Мішіґен, у стейтах Висконсин і Мінесота.

Людям, що поселяються на таких зрубах, уряд мав би давати позички, яких сплата мала би бути розложена на довгі роки.

ЗНИЖАТЬ ВСТУП НА ВИСТАВУ, АЛЕ ЛИШЕ В НЕДІЛЮ.

НЮ ЙОРК. — Виконний комітет виставової корпорації постановив знизити вступ на виставу на 50 центів, але лише в суботу й неділю. В інші дні тижня вступ далі виносить 75 центів.

Рівночасно заряд вистави заявив, що це остання знижка.

БАНДИТСЬКИЙ НАПАД НА ПОЇЗД.

ШЕМПЕЙН (Ілінойс). — Три узброєні бандити напали на поїзд, як видно, в намірі ограбити пересилку грошей для армії в сумі 75,000 долярів. Напад був уплянований на взір давніх нападів бандитів на поїзди. Прийшло до рукопашної бійки між бандитами й відважним поїздовим почтарем. Цей був ранений, але бандитам грабіж не вдався: вони були примушені втікати, причому один з них, ранений, попався в руки поліції.

КРИТИКУЄ ПІДПРИЄМЦІВ ЗА БОРОТЬБУ ПРОТИ РОБІТНИЧОГО ЗАКОНУ.

САН ФРАНСІСКО. — На відкритті річної конвенції Американської Ґазетярської Ґілди, що є юнією ґазетярських робітників, Елмер Андрус, адміністратор закону Ваґнера, закидав, що підприємці обєдналися для повалення закону Ваґнера, хочби це мало підірвати бизнес. Він називав цих підприємців „блоком, що хоче заплати 10 центів за годину".

КОНКУРУЮТЬ З НІМЦЯМИ У ВИРОБІ МУЗИЧНИХ ІНСТУМЕНТІВ.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ. — „Мюзик Трейдс", орґан промислу для виробу музичних інструментів, каже, що усні гармонійки („мавт орґенс"), які досі виробляли виключно в Німеччині, вже почали виробляти й в Америці.

Виробом їх занявся Алберті Гоксі, основник „гармонійкового руху", що спопуляризував цей інструмент серед хлопців в Америці.

ПОШИРЯЮТЬ ЛЕТНИЦТВО НА ВЕЛИКУ ВІДДАЛЬ.

САН ФРАНСІСКО. — Летниче підприємство „Пан Америкен Ервейс" заявило урядові цивільного летництва, що незадовго пускає в службу ще один велитенський літак для правильного летничого руху. Новий літак буде курсувати між Сан Франсіском та Австралією, себто на віддаль 8,000 миль. Підприємство сподівається скоротити дорогу між Америкою й Австралією на 11 днів.

НЕМА СПОДІВАНОЇ ПОЛЕКШІ В ПОСУСІ.

ВАШИНҐТОН. — Дощі останніх днів не принесли заповідженої полекші для небувалої посухи, що навістила велику частину Злучених Держав.

Дощі не дають навіть досить води для ярини й овочевих садів. Шоправда, ці дощі врятували рільні продукти від повної втрати, але втрати для поодиноких фармерів певно будуть доймаючі.

РІЧНИЦЯ КИТАЙСЬКОЇ ВІЙНИ.

У другу річницю японської війни в Китаю в японській столиці влаштовано велику параду, в котрій вулицями міста парадували узброєні фабричні робітники. Бесідники заявляли, що китайська війна дійшла да такого ступня, що Китай уже просто переможений. Та китайці кажуть, що ця заява передчасна.

НОВИЙ ЗАКОН ПРОТИ ЧУЖИНЦІВ.

Палата полсів ухвалила 273 голосами проти 48 проєкт Смита, що заводить драстичні постанови проти чужинців. Закон звертається передовсім проти пропаґанди, зверненої проти американської політичної й господарської системи, але заводить примусове відбивання пальців для всіх нових іміґрантів.

ПРИЛЕТІВ ЗНОВУ З ЕВРОПИ ВЕЛИКИЙ ЛІТАК.

До Порту Вашинґтона, Лонґ Айленд, прилетів у неділю знову „Диксі Клипер" великий 42-тоновий літак підприємства „Панамерикен Ервейс", перелетівши з островів Азори з 7 пасажирами за 18 годин.

Дві години потім другий літак-великан „Єнкі Клипер" відлетів до Европи до Савтгемптон, в Анґлії.

УРЯДОВА ПАРЦЕЛЯЦІЯ В ЧОРТКІВСЬКОМУ ПОВІТІ.

Воєвідський уряд у Тернополі оголосив конкурс — пише „Всход" — на будову 55 хат з господарськими будинками і на будову криниць у Ягольниці, пов. Чортків, де переводять „урядову парцеляцію" на ґрунтах землевласника. „Урядова парцеляція" полягає на тому, що нові польські кольоністи дістають від уряду готові будинки з криницями і 5—7-гектарів наділами землі. В Ягольниці оселять на розпарцельованих ґрунтах землевласників 55 нових польських кольонівстів.

СНИЛОСЬ ПРО РУКУ, ЗЛОМИВ ШИЮ.

Морис Ботон в Оттаві (Канада) зірвався зо сну, коли приснилось йому, що зломив руку, але поклався знов спати, як переконався, що рука ціла, що це тільки сон. Але, вставши рано, почув біль у карку. Відвезено його до лічниці, де лікарі ствердили, що він має зломаний карк. Пояснюють, що це сталося тоді, коли він раптово підвівся на постелі, як йому снилося, що зломив руку.

СКІЛЬКИ ВАРТУЄ ПОПРАВДІ СОВЄТСЬКИЙ РУБЕЛЬ.

Московський комісар фінансів Арсен Зверов звернув 26. травня увагу на те, що купна вартість рубля постійно падає. Ціна ріжних родів убрання в Москві підскочила 20 до 161 процент упродовж року.

Коли приймити ціну рубля по курсі, назначенім урядово, а саме 19 американських центів, то мужеське пальто коштує $98.28, а звичайне мужеське убрання $83.16.

В той час пересічний місячний зарібок російського робітника, як каже статистика з березня 1939, є $54.24. Отже російському робітникові треба працювати близько два місяці, щоб заробити на одно убрання.

Коли поправді те убрання вартує яких 10 долярів, так як воно вартує пересічно нині по цілім світі, а не $83.16, за яку то ціну московський уряд продає убрання своїм робітникам, то рубель поправді не вартує більше як два до три американські центи або стільки, що й чеська корона.

ПІВ МІЛІОНА ШВЕДОК ЗГОЛОСИЛИСЬ ДО ВІЙСЬКОВОЇ СЛУЖБИ.

Добровільна реєстрація шведських жінок до військової допомогової або заступної служби на випадок війни прибрала великі розміри.

За перший тиждень реєстрації зголосились пів міліона жінок, що на шість і пів міліона людности творить великий відсоток і свідчить про повний успіх акції.

МАЛОЛІТНІЙ ПАЛІЙ.

Перемиський окружний суд засудив на дім поправи й припинив виконання кари 14-літнього А. Барнися, що з пімсти підпалив стодолу сусіда.

ЗАТРУЇЛИСЯ ДЕНАТУРКОЮ.

На весіллі в багатого господаря Т. Пaходюка у Вільшаниці біля Самбора затруїлося 7 осіб спрепарованою вдома горівкою з денатурату. Одна особа померла, а дві борються зо смертю. Поліція почала слідство.

СТРАШНЕ ВБИВСТВО У ЛЬВОВІ.

Білетер з кіна „Коперник", Тадей Матіящак, убив в четвер, 1. червня, передполуднем, у своїм помешканні при вул. Тарновського ч. 105 свою наречену 25-літню кравчиню Марію Кшечинську з Погулянки, з якою був заручений від 8 років. По вбивстві Матіящак написав дві прощальні картки до своєї тети Юлії Ромашко з проханням, щоб його поховали разом з нареченою, та до свого приятеля „Янка". Опісля пішов на Персенківку, щоб кинутись під поїзд, але ні один не переїздив туди вполудне. Схвильований Матіящак вернувся з Персенківки до свого товариша шевця Дмитра Недпори, якому оповів про вбивство і попросив, щоб він відпровадив його до комісаріяту поліції. Недпора не повірив йому і побіг чимшвидше до помешкання Матіящака, де застав на ліжку нагу Кшечинську з підрізаним горлом. До помешкання прибув негайно лікар, але ствердив уже лише мерть Кшечинської. Матіящак зізнав, що його наречена, яку він дуже любив і яку вбирав за важко запрацьовані гроші, знайшла собі в останніх днях нового хлопця і рішила покинути свого нареченого. Коли ніякі прохання не помогли, Матіящак рішив убити свою наречену і тому запросив її до свого помещкання, де дійшло до страшної трагедії. Поліція арештувала вбивника.

ПРОГУЛЬКОВЦІ, ЩО ЗНАЙШЛИ СОБІ СМЕРТЬ.

У часі Зелених Свят відбуваються в Швеції масові прогульки по краю. Цього року покінчилися ці прогульки дуже траґічно. Самих комунікаційних випадків, де згинули прогульковці, нараховують впродовж двох днів — 17.

ЗА 416 МІШКІВ КАВИ КУПИЛИ ФУТБОЛІСТА.

Одна дружина копаного мяча в Ріо де Жанейро (Бразилія) по довгих торгах купила за 416 мішків кави професійного італійського футболіста Філіолі.

ЧЕЙМБЕРЛИН ПРО ПОЛІТИЧНЕ ПОЛОЖЕННЯ

ЛОНДОН. — Премієр Чеймберлин виголосив в англійськім парляменті промову про положення в заграничній політиці. Він сказав, що англійський уряд на днях висилає до Москви мілітарну комісію, зложену з трьох найвищих ґенералів, яка має уложити точки мілітарного договору з Совєтами. Політичні умови з Совєтами вже уложені. А що Совєти хочуть підписувати всі умови рівночасно, то тепер виїздить згадана місія, яка обговорить справи спільної військової оборони на випадок війни.

Про положення на Далекім Сході Чеймберлин заявив, що Анґлія не зрезиґнувала там зо своїх прав, не дала вільної руки Японії та не опустила китайців. Парляментарним послам, які тепер розїздяться на вакації, Чеймберлин сказав, що положення в Европі дуже напружене й можливість війни таки є велика. Якби тільки вдалось припинити ту пропаґандну війну, війну затроєних слів, що тепер ведеться, то можливо, що мир вдалосяб таки зберегти.

ПОЛЯКИ ЗАПРОВАДЖУЮТЬ НАГЛІ СУДИ ДЛЯ НАЦІВ.

ВАРШАВА. — Польський уряд запровадив у смуґах біля німецької ґраниці наглі суди, які будуть судити німецьких наців за найменшу провину. В останніх часах, говорить польська преса, німецькі наці на польській території оживили дуже свою діяльність. Щоб це припинити, виновників будуть судити наглі військові суди і відразу їх розстрілювати.

КОЛИСЬ ХВАЛИЛИ, ТЕПЕР ГУДЯТЬ.

КРАКІВ. — Польський часопис „Ілюстровани Курер" нарікає, що колись німці так вихвалювали поляків, а тепер так гудять. Він дослівно пише: „Ще кілька місяців тому на сторінках офіційного „Фелькішер Беобахтер" появлялись захопливі статті про Польщу. Памятаємо таку статтю у звязку з великим переглядом у Варшаві, у дні свята незалежности перед двома роками. „Фелькішер Беобахтер" писав тоді дослівно: „Польська армія одна з найліпших в Европі, а її вишкіл і поставу майже годі перевищити". Опис ілюстровано знимками. Памятаємо багато таких статтей. Тепер „Франкфуртер Цайтунґ" приносить статтю під заголовком „Внутрішня слабість", у якій говориться: „Польща не є великодержавою. Поляки в дуже малій мірі зо зброєю в руках виборoли свою незалежність. Німці своїми перемогами дарували Польщі незалежність. Польські прапори не мають традиції слави. В додатку поляки з завистю дивляться, як за кордоном панує живий рух, будують автостради, процвітає господарське життя, а в Польщі нужда".

Польський часопис лютиться з цієї зміни і не витягає з того науки, що того роду „похвали" можуть бути і ті, що випливають нині на адресу Польщі з Анґлії, чи інших держав.

ПРОГИБІЦІЯ В ІНДІЇ.

БОМБЕЙ (Індія). — В Індії запроваджено заборону свобідного продажу алькогольних напитків. Кожному громадянинові дозволено купити впродовж місяця сім пляшок горівки і три пляшки вина, або девять пляшок пива. Обмеження впроваджено тому, що в останніх часах широке населення страшенно запивалось і тратило на напитки останні дорібки.

ЗМЕНШЕННЯ БЕЗРОБІТТЯ В АНҐЛІЇ.

ЛОНДОН. — Анґлія має ще коло міліона безробітних. Коли те число зменшиться на пів міліона, то Анґлія осягне стан, у якому можна буде сказати, що безробіття зовсім нема. Бо в 45-міліоновій нації все є пів міліона робучих людей, які з якихось причин не працюють. Та Анґлія тепер уже не журиться безробіттям, тільки тим, що небавом забракне їй робучих рук, так, як це сталось уже в Німеччині. Усунення безробіття у великій мірі завдячують великим зброєнням.

ДЕ МОДА НЕ ПОСТУПАЄ.

МАДРИД. — До Еспанії поїхали в відвідини син і донька американського амбасадора в Лондоні, Кенедія. Але їм скоро там знудилось, бо, під оглядом купалевих строїв, як говорила 18-літня донька, Еспанія стоїть пів віку взад. Жіночі строї довгі і фалдовані; а також подібні чоловічі.

БРАК СИРІВЦІВ У НІМЕЧЧИНІ.

БЕРЛІН. — Внаслідок величезних зброєнь брак Німеччині сирівців. Вона наложила моральний обовязок на кожну родину що тижня призбирати по кілька фунтів старого заліззя. Також ресторани дістали приказ обмежувати свої списи страв і робити їх простішими.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893.
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays by the Ukrainian Press and Book Company, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jeresy City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

За оголошення редакція не відповідає.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Гроші належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. 4-0807.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

НОВИЙ ПОСЯГ ПРОТИ ІМІҐРАНТІВ

Палата послів ухвалила вже предложений їй судейським комітетом проект Смита, звернений проти іміґрантів. Як іще палата сенаторів прийме цей проект, що нині являється дуже можливим, то життя іміґрантів в Америці стане значно важче.

Автором проєкту є конґресмен Смит з Вірджінії, один з консервативних членів Демократичної Партії. На перший погляд його проєкт звертається проти навчання й ширення думок про потребу повалення американського уряду, отже видавання й ширення відповідних книжок, ґазет, роблення чогонебудь у тому напрямі, закладання відповідних орґанізацій і таке інше. Передовсім захороняє він американську армію й фльоту перед бунтарською пропаґандою та шпигунством у користь чужих держав. Рівночасно одначе проєктований закон загострює закон про депортацію іміґрантів, додаючи ще чотири додаткові причини, за які чужинця можна депортувати з Америки до краю його походження. Цими причинами є: 1) допомога при пачкуванні чужинців через границю; 2) шпигунство в користь якогось чужого уряду або якоїсь інтернаціональної аґенції; 3) засудження за нарушення стейтового закону проти торговлі наркотиків; та 4) посідання пальної зброї без урядового дозволу.

Ще інша постанова каже консулярним урядам брати від кожного намічаючого іміґрувати сюди три відтиски пальців і забороняє допускати сюди чужинців, що цього не зробили.

Як менше консервативні члени конґресу вже звертали на це увагу, новий проєкт, якщо він буде ухвалений, може показатися дуже небезпечним для свободи ненатуралізованих іміґрантів, ба навіть для натуралізованих, через занадто загальне й гнучке означування провин, за які належиться депортація. Ці означення такі загальні, що урядові буде можливо підтягнути під це все, що йому забажається, себто депортувати малощо не кожного, кого йому захочеться.

Коли при тому пригадати собі, що цей законопроєкт ухвалено 273 голосами проти 48, то ми можемо набрати переконання, які сильно протиіміґрантські настрої панують у цьому конґресі. Видно це зрештою й з цього, що проєкт Смита це одинокий проєкт того роду, ухвалений палатою послів; він не перший, але пятий з черги, а кожний з них є драконський на свій лад. Проєкт Демпсія каже депортувати іміґрантів, що стоять за заведення в Америці іншої урядової системи; інший проєкт заводить концентраційні табори для чужинців; ще інший накладає за пропаґанду проти уряду грошеві кари й тюрму, а проєкт Стернса каже депортувати „саботажистів". шпиґунів і пачкарів.

Іміґрантам треба сильно працювати, якщо вони хочуть не допустити до введення в життя таких драконських постанов.

ЖЕРТВАМ НЕРІВНОГО БОЮ

(Дещо про працю Українського Допомогового Комітету для збігців з Карпатської України у Відні).

„Ой, за горами...
О рідна земле, ти вже за горами..."

Після того ось, як у геройському змаганні Карпатської України за волю і власну державність жорстокий мадярський наїзник переміг, і сотки й тисячі її оборонців укрили своїм трупом окривавлену батьківщину, почалось — як другий акт траґедії Карпатської України — поневольне покидування рідних осель тими, що, не хотячи скорятись лютому воргові, рішились покищо добувати поза межами рідної землі змоги нового життя та підготови до нової оконечної розправи з чужинецьким напасником...

І отак саме в розгарі щойно початої великої праці в новому осередку власної державности, з негайністю невблаганої долі, з нині на завтра довелось і населенню Карпатської України після прогри в нерівному бою переживати на наших очах те все, що впродовж довгих віків звязалось у нас тісно з пропамятним кличем:

У світ за очі!

Заправду, ти, наша дорога, прекрасна і така безталанна українська земле! Від довгих віків, від безконечних століть любить тебе твій нарід найсвятішою, найжертвеннішою любовю. Та проте так часто, так горесно часто доводиться твоїм дітям розлучатися з тобою, ти невимовно укохана, і ген десь у далекому краю жити безсонною тугою за твоїми ланами й левадами!...

Невже ось не почуваєш ти ще й сьогодні туги лицарів Ігоревого полку? І тих козаків, що втікали колись на Запоріжжя? А за наших часів хібаж не вражала тебе гірка смута тих українських скитальців, тих бездольних еміґрантів, що, видвигнувши рідній землі камінні хрести спомину навіки вічні, їхали ген у світ за очі, ген за далекі океани, щоб там творити собі нове життя?

Але душа в українського скитальця вірна й завзята, а його рука тверда і творча!

Адже оте творче завзяття українського скитальця створило колись невмиручу леґенду лицарського Запоріжжя, а на очах останніх ґенерацій народу нову, непереможну Україну за морем: на землі Вашинґтона, у преріях Канади, у пралісах Бразилії, у степах Арґентини і в безмірах Далекого Сходу.

Так:

Ніде і ніколи, і ген на найдальшій чужині, не пропала жертва і мука українського скитальця, українського збігця надаремно. І отимто й сьогодні, у хвилину, коли то скитальськими транспортами прибувають тисячі наших збігців з Карпатської України в Німеччину, добувати тут змоги нового життя, можна нам і треба розважатись твердою вірою в те, що й та нова сторінка в історії української еміґрації стане й собі ще одною сторінкою української непримирности і завзяття, української життєздатности й українського ідеалізму.

А передовсім:

Сторінкою української жертвенности брата для брата.

Бо якщо воно здебільша річ душевного гарту наших збігців, брати на себе і свою рідню тягар нагального переселення в чужу країну і збереження геройської непримирности не тільки проти чужинецького наїзника, а й проти всіх труднощів створеної так життєвої дійсности, то **безумовним обовязком українського громадянства в усіх його середовищах є допомогати збігцям з кожного погляду і з усією посвятою.**

І отимто таким важливим завданням уважаю я зазнайомити наше громадянство раз з відносною працею чинників, покликаних до того німецькою владою, а позатим з дотеперішньою діяльністю **Українського Допомогового Комітету для збігців з Карпатської України у Відні.**

Тут годиться зазначити передовсім, що наше пропамятне еміґрантське „У світ за очі" у випадку збігців з Карпатської України тратить, на щастя, багато зо своєї траґіки через те, що ті наші збігці знають, куди і на що вони ідуть, і що там — куди вони мають прибути, отже в Німеччині — дожидає їх заздалегідь зорґанізоване принятя. Треба сказати ось, що справу перевозу транспортів з Карпатської України до Німеччини і взагалі наладнання всіх справ, звязаних з приміщенням збігців на місцях праці, німецький уряд доручив Комісаріятові для українських справ у Німеччині — „Украініше Фертсавенштеллє" (Берлін) — на чолі якого стоїть **д-р Микола Сушко.** Колиж таким чином правно-матеріяльне забезпечення наших збігців зо сторони уряду завдячуємо заходам д-ра Сушка, то у Відні він іменував своїм повновласником **Юліяна Хименця,** що кожний транспорт, який прибуває до Відня, зустрічає особисто на двірці і перебирає його в імені уряду від двох німецьких поліційних урядовців, під опікою яких збігці до нас приїжджають. Причім часто трапляється так, що всякого роду зайди, чехи й інші — намагаючись утекти з Карпатської України, підшиваються під імена наших людей і пробують таким чином добути змоги побуту в Німеччині. Але тут делеґат Хименець, сам син зелених Карпат, вміє гаразд розпізнатися на таких штуках і не допускає з цього погляду до ніякого обману. Отак перебирання транспортів зо збігцями і запоряджування ними це важливе й відповідальне завдання, коли зважимо, що оце приїжджають до Відня хорі й ранені Січовики, здебільша стортуровані по мадярських казармах, тюрмах і таборах, а далі перелякані, обідрані й босі українські матері з немовлятами на руках, і посивілі від мадярського катування батьки-виселених родин. А з ними знужденіла, обдерта, холодом і голодом виснажена українська дітвора, школярі і школярки, в яких проте молодечі душі горять завзяттям, ненависти до ворога і жадобою пімсти на ньому, і яких грімке, при кожній нагоді проголошуване „Слава Україні!" зворушує вас своїм запалом до сліз...

А перебираючи транспорти, делеґат Хименець ранених і хорих таки зараз з двірця посилає до лічниць, здорових же приміщує в одному з міських захистів для бездомних і чужинців — головно при Шоберпляц 1., та при Кастаніеалее, де починається властива праця Українсього Допомогового Комітету для наших збігців. Правда, делеґати Д. К. вже на двірці, з приїздом кожного транспорту, витають збігців зо своєї сторони, розділюючи між них шоколядки, освіжуючі цукорки, папіроски тощо. Але щойно тоді, як збігці є вже розміщені по захистах, відпоручники Комітету постійно відвідують їх совісно й основно випитуючи про всі їх потреби й побажання, яких у них, сердешних, багато, багато, а які Комітет усетаки рад би заспокоювати по всій своїй змозі... І тут виявляється, що у збігців нема здебільша найнеобхідніших річей, від капелюха і сорочки починаючи, до панчіх і обуви... Щож вони збігці, ті, що покидали своє добро і свої хати нагально, в хаосі ворожого наступу і ворожих стріл, повні відчаю, трівоги і непевности, що діяти, що робити, кудою рушитися. То і як жеж їм було думати про все, а й думати хочби і про найпотрібніше? І отак уже вирозумілість і ввічливість відпоручників Допомогового Комітету, набирають до них щораз більшого довіря і згодом розповідають їм усе своє горе, усе, що пригноблює їх душі, стає їм неабиякою моральною розвагою, яка для збігців подекуди ще більш побажана і ще більш вартніша, ніж допомога матеріяльна. О, у Франковій поемі про чудотворність „одного доброго, ласкавого слова" є глибока, життєва правда... І саме така ситуація, як та, що заіснувала в нас у Відні з прибуванням скитальських транспортів, дає вам найкращу нагоду переконуватись про благодатну міць доброго слова та моральної розваги...

Але слово словом, а тут треба щонайенерґійнішої допомоги ділом, ділом позитивної пожертви і посвяти.

І саме таку вщерть **позитивну поміч** збігцям намається Допомоговий Комітет нести з усіх своїх сил, хоч це вже приблизно **3,000.** людей, що переїхали отак через Відень...

Понад **3,000 німецьких марок** ось — і то не лише тих, що їх Комітет успів призбирати сам дорогою пожертв та імпрез нашого громадянства у Відні — видав наш Комітет досі на допомогову акцію для збігців, уже то як **грошеві допомоги для численних родин** — де нерідко і пятеро дітей! — та для **поодиноких осіб,** хоч зміг тут призначуавти — для родин — **від 5 до 30** марок, а для поодиноких **від 2 до 5.** А позатим як видатки на **купно одягів, білля й обуви,** придбанням яких Комітет турбується незалежно від відносної акції зо сторони уряду, веденої нашим Комісаріятом. Крім того Комітет дає гроші **на ліки і на поправу харчів** тим хорим і раненим збігцям, що лежать у Відні по шпиталях, яких члени Комітету постійно відвідують, зокремаж робить усе, що можливе для хорих жінок і дітей. Позатим він допомагає **інтервенцією і грішми** скрізь там, де йде про спровадження забраних збігцями **меблів і великих баґажів** на призначене місце праці, і таксамо вдержує він через своїх членів звязок з тими збігцями, що вже відїхали на працю, дбаючи про те, щоб висилалась їм правильно наша **національна преса.** Позатим же, починаючи від Різдва, **збігці були запрошувані на всі наші національні імпрези і свята, влаштовувані українськими орґанізаціями у Відні, зокремаж брали масову участь в імпрезах, улаштовуваних навмисно для збігців і гостей з Карпатської України, при яких то нагодах голова віденського УНО, д-р О. Грицай, в в усіх своїх промовах закріплював ідеольоґічний звязок зо збігцями в дусі бойового націоналізму.** А з кожним відділом транспорту збігців з Відня (на місце призначеної їм праці) прибувають на двоерць і відпоручники ДК з автами, **напакованими річами,** щоб роздати їх — попри грошеві допомоги — відїжджаючим.

Як сказано:

Праця Допомогового Комітету стоїть усеціло під знаком жертвенности брата для брата.

І хоч за горами рідна нам земля, то її теплий, благородний подих у наших серцях, і чудово він гріє нам душі й обєднує нас!

Адже **701 нім. марок** вислано було на Стрільців ще в часі боротьби, коли то наші бойовики просили нас телеґрафічної помочі ще з **Каменска** (Каменско) у Словаччині. І як уже тоді **Жіноча Референтура** при тутешнім **УНО** та у співпраці з нашою Акад. „Січю" — брала ініціятиву допомогової акції для збігців щораз чіткіше у свої руки, так і тепер її представниця є у проводі Комітету. Правда, його склад, **з д-ром Н. Світликом** на чолі, був спершу дуже численний, але де-далі лишились у ньому до праці тільки одиниці, яким добро і доля наших збігців дійсно лежить на серці і які вповні безкористовно присвячують працю для збігців трохи не ввесь свій час і свої сили. Отак справжньою душею Комітету і його найдіяльнішою силою є наша, добре відома діячка і патріотка, пані **Олена Січинська-Левицька,** що без огляду на свій вік і слабе здоровля, працює **орґанізаційно й ідеольоґічно** так неструджено, що являється властиво провідницею Комітету. Попри неїж значну участь у праці Комітету приймає як його заст. голови д-р Остап Грицай, що проводить кожним засіданням, веде всю важнішу кореспонденцію, списує протоколи з поодинокими збігцями, і відвідує хорих, та як головний референт інж. **Дмитро Равич.** Даліж, як дуже діяльні сили в лоні Комітету, працюють: пані **Софія Юзичинська,** просто невтомна збирачка жертв для збігців у грошах і річах по всіх округах Відня, та адміністратор п. **Михайло Бурнадз,** що, якто кажуть, днює і ночує у збігців, знає трохи не всіх особисто та веде щонайточнішу евіденцію відносно одіння для збігців. А як іще один представник робітництва працює в Комітеті теж неструджений, касієр У. Н. О., п. **Білик,** референт справ, звязаних з транспортом меблів і вантажу для збігців. А з працюючої в нас молоді заслугують за свій труд на згадку: панна **Ірина Сушко, Мирося Левицька,** донька пані О. Левицької, і панна **Маруся Брилівна,** а далі голова Акад. „Січі" **Северин Модрицький** та **Роман Гарас** як секретарі.

Вкінці хай мені буде вільно зложити тут іменем управи Комітету нашу найщирішу подяку **централі УНО в Берліні за присланих нам зібраних грошей на цілі Карпатської України в сумі 1,000 нім. марок, та президії американського „Обєднання" за пересланих нам досі 350 долярів, а Українському Товариству Взаїмна Поміч у Вінніпеґу за чек на 400 канад. долярів.**

І кличемо ще раз:

Збігці з Карпатської України прибувають до нас щораз то новішими транспортами, їх потреби великі й дошкульны, тож облекшімо їм важкий тягар скитальської долі, складаючи щонайщедріші жертви для них та для їх дітей!

Д-р Остап Грицай.

Веселі хвилини в житті Тараса Шевченка

(1)

Молодість. — Перше кохання. — Воля.

Тарас Шевченко все життя не зазнав веселости. Навіть у молодості. Та сам він був дуже веселої вдачі й інших розвеселював і в найсумніші хвилини. Шевченко ніколи своїми розмовами не наганяв на слухачів нудьги; він умів до речі жартувати, умів зручно бавити і звеселяти своїх слухачів відповідним оповіданням, жартами, гострим словом. Про москалів, яких тоді звали кацапами, знав розповідати багато анекдот.

До веселих хвилин у житті Шевченка треба зарахувати його пригоду з мандрівки „до стовпів, що підпирають небо", але це добре відоме.

Коли Шевченко був у дяка Богорського, нераз варив собі їжу в печері на Пединовській могилі. Керилівчани помітивши огонь на могилі вночі, думали, що там посилилась „нечиста сила". Просили священика, щоб вигнав чорта. Священик відчитав молитви, покропив свяченою водою вхід до печери та сказав, щоб хто поліз поглянути, що там є в печері. Ніхто не відважувався. Тоді люди скинулись і зібрали скільки там грошей, щоб заплатити тому, хто полізе в печеру. Полізти згодився Шевченко. Люди спершу не хотіли пускати Шевченка, щоб там не знівечив його чортяка, а далі згодилися: „Нехай лізе, воно ще мале, до нього нечиста сила не пристане". А Тарас і виду не подав, що він знає, що в печері чорта нема, навпаки, він удавав, що боїться лізти і казав, щоб до нього привязали мотуз на всякий випадок: Коли, мовляв, нечиста сила скоїть над ним у печері щось лихе, то буде бодай спосіб витягти його. Шевченко на привязі поліз у печеру і виліз щасливо, повідаючи, що в печері ніякого чорта нема.

На тринацятому році Шевченко став громадським пастухом овець у Керилівці. Вигнавши вівці, поринав у книжечку з малюнками або лежав під розлогою вербою в холодку, глядів у синє небо, оглядав зелену рівнину і „любо йому ставало неначе в Бога". Мабуть його увагу над вівцями псувало і перше його, самособою, дитяче кохання якоїсь кучерявої Оксани. З нею, каже Шевченко:

„Ми в купочці колись росли,
Маленькими собі любились,
А матері на нас дивились
І говорили, що колись,
Одружимо їх. Не вгадали!

Коли Шевченко опинився в Петербурзі на практиці у кімнатного маляря Ширяєва, артист-маляр Сошенко спортретував жінку Ширяєва і за цей портрет Ширяєв звільнив Шевченка, щоб міг учитися малярства товариства „Поощренія художеств" (Т-во для розвитку мистецтв). Оцей щасливий місяць волі поза домом суворого Ширяєва оживляючою росою окропив душу Шевченка. „Його лице сяло радощами і повним щастям" — як говорив пізніше Сошенко Шевченковому біографові Чалому.

Коли Шевченка зовсім викупили з кріпацтва, оповідає про те Сошенко так:

„Раз на весні сиджу я та малюю. Вікно було відчинене, аж ось плигає у вікно Тарас, перекидує мій малюнок „Луку - євангелиста", кидається мені на шию і гукає:

— Воля! воля!

— Чи не здурів оце ти, Тарасе? — питаюся я його, а він усе гукає:

— Воля! воля!"

Пригода з гусаком. — Лямпа.

Тоді теж Шевченко сприятелювався з малярем Петром Петровським, що намалював образ „Агар у пустині". За цей образ академія мистецтв державним коштом вислала Петровського до Італії. Там він помер 1847 року, себто тогож самого року, коли Шевченка арештували і вивезли на заслання.

На цей малюнок, як малював його Петровський, ходив дивитися Шевченко і Пономарев. Петровський жалкувався, що не всилі купити такого великого птаха, щоб із нього змалювати крила янголові. Товариші слухали, жалкували, вболівали, одначе і самі нічого не могли порадити, бо і в самих вітер ходив по кишенях. Петровський запросив їх до своєї старенької нені на Піски (передмістя Петербурга) на обід. Піски від академії дуже далеко, спізнились би на лекцію до кляси. Лекція починалася в 5. годині і боязко і ніяково пропустити її. І хоч які були голодні Шевченко і Пономарев, не пішли, дали перевагу науці. Петровський пішов сам. Неня дала йому карбованця, щоб купив гусака, з якого намалював би крила янголові. Вернувся Петровський і ситий і веселий тай похвалився товаришам про карбованця. Тарас у цюж мить моргнув на Пономарева, щоб придержав руки Петровському, а сам до нього в кишеню, вхопив того карбованця та тоді з Пономаревом бігцем. Петровський за ними, просить, щоб віддали гроші. Де там! Зголоднілі товариші прибігли до гостинниці „Рим" і проїли гроші Петровського. А якже буде з гусаком? Бідний Петровський сумує. Увечорі сидять вони у Пономаревій робітні. Пономарев журиться Петровським.

(Далі буде).

Стратегічні вигляди Німеччини й Польщі

(Для „Свободи").

Коли читати польську пресу, то виходить, що на випадок війни між Польщею і Німеччиною польські генерали скоро поставлять „Німеччину на коліна перед польським орлом". Рахують, що Німеччина зможе виставити на польському фронті тільки 90 дивізій для воєнних операцій, а з такими силами не зможе вона перевести наступу. Зате Польща (якої сили не подають). має можливість розпочати скорий і рішучий наступ у двох напрямах: 1) на Східню Прусію, де польська армія, сконцентрована коло Сувалок—Августова, буде прямувати на Кенігсберг і 2) на Поморі, де поляки, спираючись на відтинок ріки Висли між Ґравденцом і Торунем, будуть наступати в загальному напрямі на Кезлін — Штольп, маючи як стратегічну мету ліквідацію всяких спроб з боку німців перетяти славновісний „коридор".

Наступаючи в тих двох напрямах, польська армія уникне тої помилки, якої допустилися москалі в 1914 р., ввійшовши з великими силами в тяжкий для операцій відтинок Мазурських озер, який дотого ще й є німцями добре укріплений. Такий плян, якщоб він польський армії вдався, мав би для неї великі стратегічні вигоди. Він зліквідував би в першу чергу велику небезпеку для польської столиці — Варшави, бо їй загрожував би німецький наступ із Східньої Прусії через Млаву. А друге, він унеможливив би звязок між Східньою Прусією і головною територією Німеччини.

Та питання: невже німці залишаться пасивними при виконанні того польського пляну? Можна сказати з певністю, що ні, що й вони будуть „рухатись". Зо стратегічно-оперативного боку німці мають великі вигоди супроти Польщі. Німеччина охоплює польський західній терен і це уможливлює розгортування тут концентричного удару в напрямі столиці Польщі. Такий удар може бути виконаний: 1) з німецького Поморя в напрямі на Ґравденц-Бромберг, що одночасно означає сполуку Східньої Прусії з іншою Німеччиною, 2) зо Шлеська в напрямі Ченстохова — Варшава і 3) зо Східньої Прусії в напрямі Млата — Варшава. Така концентрична операція має ще таку користь, що вона відтинає від головної польської території познанське воєвідство з його засобами і масами найпевнішого для Польщі населення.

Друге питання, дуже складне для Польщі, це національний склад її армії. Як відомо, одна третина населення Польщі є до неї ворожо успосіблена. Таке буде і в армії. Годі навіть подумати, щоб українські вояки могли бути вірні Польщі й за неї гинули, коли вона переслідує батьків тих вояків, не дає їм землі набути і т. п. А саме українці служать у польських полках познанського воєвідства, себто там, де прийдеться польській армії витримати перші удари армії Німеччини. Думаємо, що й самі поляки здають собі з цього справу. Бож треба тільки їм самим поставити себе в положення українців, і тоді відчують цілу правду. І тому, якщо Польща далі вестиме таку „пацифікаційну" політику супроти українців, яку тепер веде, то вона не може надіятися, щоб український жовнір борнив її границь.

Та більш загрозлива ситуація є для Польщі на полудневій границі. По ліквідації Чехословаччини німці продовжили свою границю на 300 км. далі здовж Карпат. Під загрозою німецького удару є тепер не лише Краків (усього 60 км. від шлеської границі!), але й Тарнів, Перемишль та нафтовий терен Дрогобича. Для поляків корисне тут тільки те, що польсько-моравська і польсько-словацька границя йде здовж Карпат, де терен не надається добре до воєнних операцій. Висота гір доходить до 1,725 метрів, а в Татрах до 2,500. Лише на сході Словаччини ця висота зменшується до 1,300 метрів. А це означає, що тут Польща буде могти боронити границі з малими силами. Вигідних переходів через Карпати є тільки два: Яблонів, який веде до Кракова, і Дукля, який веде до Перемишля—Ярослава. Висота виносить коло 500 метрів, то й можуть тут оперувати частини не тільки гірської, але й полевої артилерії.

Та німці можуть легко дістатись до Галичини через Краків, а захоплення цього міста відкриває їм шлях на Тарнів—Перемишль і ставить для поляків знак питання над володінням нафтовими теренами, а то й цілою східною Галичиною. Якби німці повели ту операцію, то певно звязалб її з захопленням Варшави. Тоді поляки малиб звязані руки в, Галичині й не моглиб успішно борнити Карпат, бо ця границя булаб для них другорядною у порівнянні з іншими границями.

Вже з цього видно, що Польща має багато слабих точок, коли думати про стратегічні операції проти Німеччини на її західньому фронті. Цього не змінять навіть і воєнні союзи з великими державами. Бо на випадок війни, заки прийшла би Польщі справжня допомога тих великих держав, Німеччина готова вже надобре укріпитись на теренах теперішньої Польщі.

Полковник Рубич.

З РУХУ ПО ВІДДІЛАХ У. Н. СОЮЗУ.

МАГАНОЙ СИТІ, ПА.

Організаційні збори.

Дня 19-го липня ц. р. відбулись організаційні збори У. Н. Союзу, на яких були приявні члени й урядники відділів. Збори відкрив предсідник від. 305, П. Гайдамака, і покликав на секретаря п. Василя Тихоневича. Далі предсідник представив п. В. Загаевича, окружного організатора У. Н. Союзу, який у своїй двогодинній промові точно вясував всі користи, які має кожний член, належачи до У. Н. Союзу. Не лише, що У. Н. Союз стоїть дуже добре під оглядом фінансових резерв, але, як добрий батько, підпомагає своїм членам, коли вони знайдуться в нещасті, чого не робить ніяка чужа асекураційна компанія.

По промові п. Загаевич зорганізував молодечий відділ; також значне число членів вписалось до відділу 305.

М. Гентош, секр.

Що йому здається?!

— Чи ви не чуєте, що я говорю?!

— Що?!

— Чи ви не чуєте?

— Га?!

— Може ви глухі??!

— Так, мені здається, що я трішки короткозорий...

Добрий фах.

— З чого ви живете?

— Все ще з того ґзимсу, що пять літ тому впав мені на голову.

З ДНЯ

„ЕТИКА" БОЛЬШЕВИЗМУ.

Кілька тижнів тому читали ми в „Сатердей Івнінг Пост" одну із статтей бувшого совєтського генерала Кривіцького, що втік за границю і на взір інших утікачів із Совєтів тепер розкриває те, що там діється, а до чого і він сам як співтворець цього ладу мусів докладати рук.

У тій статті, серед інших потрясаючих речей, ген. Кривіцький розказує, як большевики обходяться зо своїми бувшими провідниками, що стратили ласку в Сталіна. Він розказує, наприклад, що коли Риков, який стратив уже був ласку в Сталіна, знайшовся в одному купелевому місці на Кавказі, то всі інші большевики уникали його мов проказу, а навіть робили йому прикрощі. Риков ходив зо спущеною головою, зневочений до всього, деколи з гіркою усмішкою, коли інші „товариші" відтручували його з черги по мінеральну воду, або обід.

ЩЕ ОДИН ТАКИЙ ПРИКЛАД.

Коли появилися статті Кривіцького, большевицькі аґенти за кордоном в один голос заверещали, що це брехня, а сам Кривіцький ошуст. Не будемо входити в це. Бо маємо перед собою інший доказ, що большевики справді в той спосіб зо своїми бувшими лідерами поступають. У „Ню Йорк Таймсі" з 26 липня ц. р. знаходимо таку новинку:

„Москва, 25 липня. — Найвища Рада Російської Соціялістичної Федеративної Републики — великої російської републики, в котру входить майже вся европейська Росія і Сибір, і котра є найбільша серед одинацятьох складових републик Совєтського Союзу, розпочала цього вечора свою річну сесію в Кремлі. Андрій Жданов, член Політичного Бюра, головував, а серед членів на почесних місцях, у президії, були президент Михайло Калінін, премієр Вячеслав Молотов, Лазар Каганович, комісар топливої індустрії; маршал Симеон Будьонний, і заступник премієра Андрій Вишинський. Максим Літвінов, довгий час комісар заграничних справ, аж доки без подання причин не усунено його минулого березня, з того видного положення, без зазначення про його будучність, був теж присутній, але в характері звичайного делегата. Він натрапляв на трудноші, щоб знайти собі там місце. Услуга нарешті попровадила його до другого, майже пустого ряду, де він сів, маючи по обох боках порожні місця. Наскільки можна було завважати, ніхто не заговорив до нього, чи пробував пізнати його".

ЦЕ БОЛЬШЕВИЦЬКА „ЕТИКА".

Большевицькі агенти зараз піднесуть крик: „А, то ви тепер обстаєте за большевицьких зрадників, а ще недавно їх лаяли!" Ні, ми не обстаємо за ними, а з нашого боку твердимо, що вони на це заслугують. А заслугують тому, що це вони той лайдацький устрій будували, це вони довкола нашого народу тюрму мурували. Тепер вони самі впали жертвою своєї злочинної роботи. І ми не жалуємо їх.

Та з большевицького боку, з боку Сталіна і його кліки, таке поступовання з тими бувшими будівничими большевицького ладу є лайдацьке. Бо і Літвінов, і Риков і Бухарін і Тухачевський та сотки інших, розстріляних Сталіном, таки з точки погляду большевиків, були заслужені люди. Це вони поклали основи для того престолу, на якім тепер сидить Сталін. Це вони кріваво здавлювали всі сили, які проти большевицької влади колись виступали. Хто як хто, а з боку московського большевизму вони не заслугували на таке трактування.

ДОКАЗ БОЛЬШЕВИЦЬКОЇ НІКЧЕМНОСТИ.

Колиж самі большевики зо своїми товаришами так поступають, то це доказ, що большевизм є визутий з усякої етики і чести; що ціла та Сталінова будова побудована на страсі і терорі. Зо страху, чи з підлесности, в большевії величають тих, кого прикажуть; а також зо страху, чи теж з підлесности, плюють на того, на кого прикажуть. Особистий погляд, особиста совість, засади чести і глибшої етики не грають у Совєтах ніякої ролі.

Чи може такий устрій довго існувати? Чи покажеться такий устрій сильний у змагу з якоюсь зверхньою потугою? Хто як хто, але ті народи, які далі зберігають у себе правдиву демократію, які знають про вартість особистої волі, почину, совісти, а головно динаміки, що випливає зо справедливости даної справи, повинні легко знайти на це відповідь.

РЯТУВАННЯ СЕРЕД ОКЕАНУ.

Драматична сцена на світлині представляє хвилину, коли до американського нафтового корабля „Асошейтед" підпливла рятункова лодка з японського вантажного корабля „Бокуйо" з ладунком моряків. Сцена розігралася серед океану, 1,125 миль від Йокогами.

КІНЕЦЬ ВИПРАВ ПО ЗОЛОТО.

Три торонтонські мадяри, Сабо, Кетель і Мольнар, нераз читали про золото, що таки валяється в північнім Онтаріо та про можливість стати міліонерами за ніч, як от Гаррі Овкс та інші. Не маючи найменшого досвіду в проспектуванні, виправились вони на далеку північ: до Су Лукавт потягом, а звідси літак відвіз їх на північ і оставив у безмежній пущі в околицях озера Кабіквабік, де золоті поклади не є виключені. Але требаб те золото відкрити. Мадяри виправились у пущу і загубились, чого добрий проспектор не допуститься, бо без доброго компасу ні на крок не поступиться в ліс.

Мольнар, зневірений, ослаб і остався самітний у пущі. Сабо й Кетель блудили дальше в надії знайти вихід або поміч. Години продовжувались у дні, а вкінці й Кетель звалився з ніг. Сабо пішов сам рятувати життя. Тиждень блукав барами і лісами, живився корінцями молочю, а потім убив молоду серну і їв сире мясо. По тижневі Сабо добився до гостинця, де повалився без памяти. На щастя надїхав моторист і забрав непритомного мадяра до шпиталю у Дрейдені. Прийшовши до себе, оповів властям про нещасливу виправу по золото; власті вислали літаки з людьми з метою знайти його товаришів. Їх знайшли.

ЧАСНИК СЕЧОГІННИМ ЛІКОМ.

Коли хто має недомагання сечею, не годен на час мочити, то повинен спробувати, чи часник йому не поможе. Хай що дня їсть трохи часнику, бо часник має в собі і такі речовини, які можна сечогінними назвати. А крім того часник чистить середину.

ЩО ТАКЕ БЛУДНИЙ ВОГНИК?

Неодно з нас уже бачило в ночі зоряно синяву чорнічну кулю, що то, наче який дух, з місця на місце скоро перелітає, і не одну людину настрашить. Блудним вогником називаємо таке явище. А в Україні вірять деякі забобонні люди, що де такий вогник горить, там закопані гроші знаходяться.

На жаль, ще й досі вчені напевно не дослідили, що то таке блудний вогник. Знають тільки, що блудні вогники появляються там, де щось гниє під землею. Отже часто і на цвинтарях. А ще частіше біля багнищ. Тому здогадуються, що блудний вогник то куля метанового, тобто вуглеводного, ґазу. А що легкий він, то кожний подих вітру пересуває його та хитає ним.

Бісмарк.

За канцлерства Бісмарка дебатували одного разу в Райхстаґу над проєктом підвишки податку від тютюнових виробів.

Один із промовців висловив побоювання, що через підвишку цін тютюну багато курців перестануть курити, а в результаті державна каса буде замісць більших мати менші впливи.

— Мої панове, — сказав Бісмарк. — Я чув досі лиш про один такий випадок, що налоговий курець відзвичаївся від курення на все. Був він робітником в арсеналі й одного дня витряс попіл з люльки на бочку з порохом.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

ГРЕЙТ МЕДОВС, Н. ДЖ.

Українці здобули першу нагороду.

Наша громада в Грейт Медовс дістала запрошення від міста Бларіставн узяти участь в ювилейнім святі цього міста з нагоди 100-літнього ювилею його заснування. Свято відбулось 1 липня ц. р.

В ньому громада Грейт Медовс, серед інших десятьох народностей, взяла офіційну участь. Були там французи, німці, італійці, шотляндці й інші. Українська група, в якій були дівчата і хлопці з Джан Синбурґ, убрані в українські строї, виносила 40 осіб. Один хлопець у військовому однострою ніс напереді американський прапор, а другий, убраний в український народний стрій, ніс український прапор. Крім того кожна група мала таблицю з написами, що вона за одна і кого репрезентує. Зрозуміло, що й наша група мала таку таблицю.

Коли похід рушив вулицями, до нього по обох боках приглядалися великі маси народу. Українську групу оплескувано найбільше, а також збирано з неї чимало фотографій. Коли похід прийшов знов на площу біля школи, виступила українська група з українськими народніми танцями. По скінченні танців приступив один з комітетових мужів і гарно подякував українцям за їх участь і водночас вручив українській групі $10, як першу нагороду.

По відтягненні з тих грошей $4 за костюми, решту, $6, вислано через Обєднання на Січових скрільців Карпатської України.

Павло Ландяк.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ПАТЕРСОН, Н. ДЖ. Піврічні збори Тов. ім. Тараса Шевченка, від. 64., відбудуться в суботу, 5. серпня, в годині 7. ввечір, в St| Boniface Hall, 345 Main St., Paterson, N. J. Просимо всіх на ці збори, бо будуть важні справи. Хто не прийде, буде караний. — Петро Криловський, предс.; Іван Бурнас, секр.; Сергій Вінярський, кас.; Стефан Сасовський, рек секр.

ВУНСАКЕТ, Р. АЙ. Місячні збори Тов. ім. Івана Франка, від. 241., відбудуться в суботу, 5. серпня, в 7. годині ввечір, в гали церковній, Вест Скул стр. Проситься всіх членів прийти но означений час. — Уряд Товариства.

ВЕСТ ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА. Відділ 62. подає до відома всім своїм членам, щоби місячні вкладки були кожного місяця до 21. заплачені, бо 25. відсилаємо вкладки. Хто принесе пізніше, його вкладки не можна буде післати. Рівнож приєднуйте членів. За кожного нового члена дістанете грошеву нагороду від Укр. Нар. Союзу. — Уряд.

КОМЕТИ ТА ЇХ ДОЛЯ

Хоч поява комети сьогодні не викликує вже тривоги і не віщує війни, повітря чи голоду та тяжкого лиха, як це бувало давно, — всеж як вони повстають і появляються в нашім соняшнім просторі, ще не зовсім ясно. Тому не диво, що комети і дальше цікавлять астрономів, доказом чого видана недавно книжка шведського астронома К. Боліна.

Приналежність комет.

Одною зо справ, якими займався згаданий астроном, є питання, чи комети, що їх бачимо, належать до нашої соняшної родини з сонцем і вінком планет, що кружляють довкола нього. Ця соняшна родина звязана між собою силою притягання і правдоподібно спільним походженням. Сонце та його планети звязані нероздільно.

Комети ріжняться від планет своєю будовою і своїми дорогами. Звичайно вони складаються з трьох частин: твердого ядра, яким буває велика брила матерії т. зв. аероліт або ґрупа менших каменюк, — далі другу частину творить неначе мряковиння, що окружає ядро і збудована з рідшої матерії, — третюж творить т. зв. хвіст, що тягнеться за ядром, збудований з дрібного пилу та ґазів.

Комети і сонце.

Звичайно комети перебігають далеко від сонця. Більшість із них ширяє коло нашої соняшної системи і більше ніколи не вертається. Коли ж комети приближаться до сонця і вступлять у сферу впливу соняшної родини, тоді звичайно підлягають усяким змінам.

Комети, що вдерлися до нутра соняшної родини, можуть перебігати трояким дорогами: або кружляти довкола сонця по еліпсі, або їх дорога може творити параболю чи ґіперболю. З цього видно, що комета, яка заблукала у нашу соняшну родину, може в ній залишитись, і тоді кружляє по еліптичній дорозі. У двох інших випадках вони приближаються до сонця в пункті, званому перигелієм, а потім віддалюються, і ніколи вже до сонця не вертаються.

Періодичні комети.

Періодечні комети кружляють довкола нашого сонця по еліптичних шляхах. Вони віддалюються від сонця і по деякому часі вертаються знову до нас. Таких комет знаемо досі кількадесять. Першою періодичною відкритою кометою була комета Галлея, яку відкрив славний англійський астроном Галлей у 17. столітті. Він дослідив, що комети з 1456, 1521, 1607 і 1682 рр. дуже подібні до себе. Він зробив з цього висновок, що ті комети, це одна і та сама комета, що перебігає довкола сонця по еліптичній дорозі і вертається що 76 років. На тій основі Галлей передсказав, що та комета вернеться в 1758 р. або в початку 1759 р. І дійсно та комета вернулася в р. 1758 при кінці грудня. Мале опізнення вияснив своїми обчисленнями на довго перед поворотом комети французький астроном Клеро, подаючи як причину опізнення розладдя в дорозі комети від впливу притягання її Юпітером і Сатурном. Пізніше комета Галлея вернулася в 1935 р. і тоді її час появи був так докладно обчислений, що ріжниця між ним і появою комети випала тільки на три дні. Орбіта комети Галлея виглядає як видовжена еліпса, а її найдальший від сонця пункт лежить поза орбітою передостанньої планети Нептуна.

Дороги планет і комет.

Дороги періодичних комет, що кружляють довкола сонця, ріжняться від доріг планет тим, що є видовжено еліптичні, а сонце лежить у них ексцентрично, — тоді як дороги планет довкола сонця майже колові і тільки незначно еліптичні. Астрономи підзрівають, що деякі комети, що перебігають по параболічних дорогах також мають еліптичні орбіти, тільки незмірно видовжені. Вони булиб тоді також періодичними кометами, тільки з дуже довгим періодом повороту, що міриться тисячами літ. Тому, що комета, пробігаючи 20 км. на секунду підчас тих тисяч літ, робить велитенську дорогу, що міряється вже роками світла, тому можна припускати, що така періодична „далекобіжна" комета має ще інший осередок крім нашого сонця, якесь інше сонце-звізду, тимбільше, що найближча від нас звізда знаходиться у віддалі 4 років світла. (Один рік світла це віддаль, яку перебіжить промінь світла в часі одного року, роблячи 300,000 км. на сек.).

Початок та доля комет.

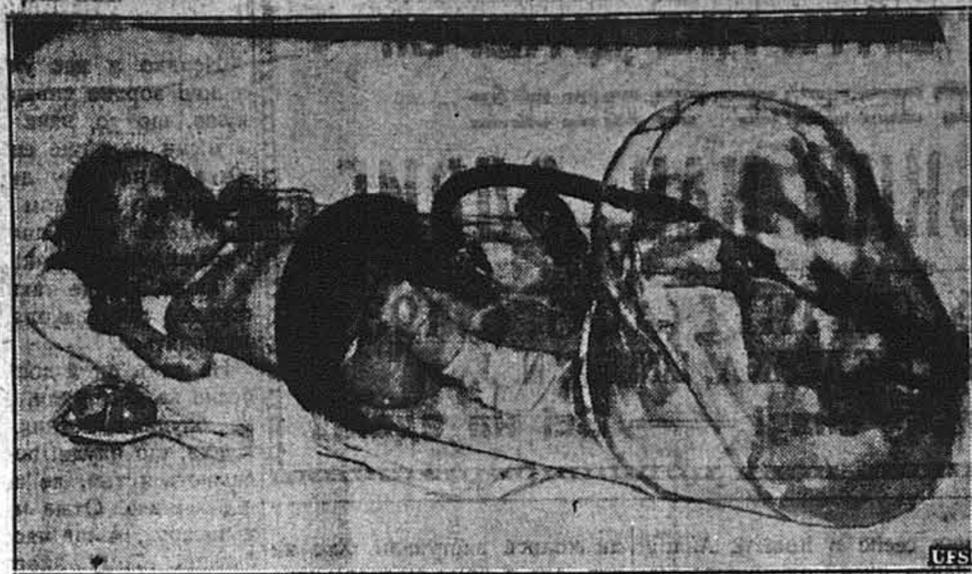
Початок комети ще досі незнаний. У кожному випадку вони є чужим елементом у нашій соняшній системі, як сказав славний астроном Ляпляс. Часто ми є свідками усяких перемін, яким підпадають періодичні комети. Вони зміняють свої орбіти, зміняють свій вигляд, ломляться на частини, а то й гинуть зовсім. Осьтак напр. комета Брукса, відкрита в 1889 р., виглядала як одноціла. Потім коло неї появилося чотири маленькі комети, що бігли разом з нею, виглядаючи як мініатури головної. Обчислення виказали, що причиною цього роздріблення комети був вплив Юпітера, коло якого вона близько перебігала.

Прикладом комети, що згинула, була комета Вольфа, відкрита ним у 1884 р. Вона верталася шість разів, що 6 років і 8 до 9 місяців, але в 1905 р. даремне чекали на неї астрономи — вона вже більше не появилася.

Подібно таемничо поводилася комета Галлея, зміняючися на хвості, замітнім для нас. За кожною її появою видно було, що її хвіст щораз меншае, аж у 1910 р., він цілком щез.

Комети гинуть переважно дуже ефектовною смертю. Як це виказали обсервації двох астрономів, Скіпареллі і Вайса, вони найчастіще розсипаються дощем метеоритів і пилу розсіяних у просторах. Нам видається, що це спадає рій зір, які наш нарід зве мигунцями. — („Діло").

Б. Г.

У ЧОБОТІ.

Марія Джин Типет, 2-літня дівчинка, лежить у шпиталі у Вашинґтоні, Дистрикт оф Коломбія, з долішньою частиною тіла у великім склянім чоботі, що має на ціли скріпити її циркуляцію крови в зараженій ґанґреною нозі.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВІ

АРНОЛЬД, ПА.

З ювилею на народню ціль.

В неділю, 16 липня ц. р., громадяни Теодор і Теодосія Поповичі святкували 25-літній ювилей свого подружого життя. Того дня їх діти і своякн справили їм приємну несподіванку, скликавши на забаву поважне число гостей. Гості гарно забавлялися; були побажання, промови. Господорем забави був п. М. Земледух, котрий уділював усім слова. Накінець забрав слово і п. Сорока та сказав, що при такій нагоді не слід забувати і на потреби рідного краю та його визвольних змагань, зокрема про тих геройських Січовиків Карпатської України, що тепер ранені, або десь на вигнанні. Збіркою занялись панни М. Рівник і С. Сопків. Зложили: Т. і Теодосія Поповичі $2; по $1: В. Сопків, О. Іванчишин, О. Ціжма, К. Зілінська, І. Сорока, О. Лисий, М. Климчук, І. Різник; по 50 ц.: Т. Колодій, І. Красінський, І. Сакаль, Н. Романів, П. Любур, М. Турянський, М. Земледух, П. Боднар, І. Попович; по 25 ц.: К. Бабців, А. Лобур, Т. Пельц, П. Хращьо, Т. Попович (мол.). Разом $15.75. Згідно з бажанням ювилятів і жертводавців призначено з того $5 на пресовий фонд „Дніпра", а $10.75 вислано через Обеднання раненим Січовикам Карпатської України.

Гість.

ТРЕНТОН, Н. ДЖ.

З ювилею на народню ціль.

Приятелі громадян Сопкових, з нагоди 25-літнього ювилею їх подружого життя влаштували їм приємну, несподівану забаву. Було досить гостей місцевих і позамісцевих. При кінці забави, за дозволом ювилятів переведено збірку на українських інвалідів у старім краю. Збіркою занялись: М. Масний і пані Єдлінська. Зложили по $1: М. Палажій, Н. Онофіщир, П. Беркета, Й. Паславський, М. Масний; по 50 ц.: В. Кристоріс, М. Щалковський, В. Наконечний, пані А. Шевців, Й. Осередчук, В. Наконечний, М. Скалоцький; по 25 ц.: О. Михальчишин, пані К. Онофіщир; дрібними $1.56. Разом $10.56, які вислано через Обеднання на призначену ціль.

М. Масний.

НЮ ЙОРК, Н. Й.

На Карпатську Україну.

Перший відділ О. О. Лемківщини в Ню Йорку на своїх місячних зборах 26 травня ц. р. ухвалив вислати $25 на поміч нашим братам, Січовикам Карпатської України, що є ранені, або на вигнанні. Слава карпатським Січовикам, що так по геройськи боролися за свою державність! Гроші вислано через Обеднання.

Андрій Марко, фін. секр.

На читальню в Райськім.

О. О. Лемківщини переслала на будову домівки читальні в селі Райське, пов. Ліско, $18. Зложили: І. Лоден $2; по $1: М. Філь, І. Тибень, М. Лоден, Ю. Колесар, Д. Мудик, Д. Финканин, А. Терако, Н. Прунчак, В. Коваль, С. Хомяк, Єва Ладичка, М. Кость, М. Шевчик, Марія Ховзун; по 50 ц.: А. Лучейко, Т. Хащовський, Т. Ільків, М. Тимочко. Разом зібрано в Пасейку, Н. Дж., $18. Колектували І. Лоден з Валінгтон, Н. Дж., і Михайло Філь з Пасейку, Н. Дж.

ВУНСАКЕТ, Р. АЙ.

З ювилею на народні цілі.

Дня 15 липня ц. р. зробила громадо, за почином Т. Гук, милу несподіванку гром. Олексі і Розалії Косюк в 25-літню річницю їхнього подружого життя. Ювиляти, не знаючи нічого, прийшли на салю, де їх повитав Т. Лаба й побажав усього добра. Також представив їх як добрих, примірних українських громадян, які все беруть чинну участь в українськім громадськім житті, жертвують на народні цілі й належать цілою родиною до У. Н. Союзу.

Гостей було багато. Були місцеві і з дальших стейтів. При тій нагоді не забуто також і про народні цілі та зібрано $38. Гроші, за бажаннями гостей, розділено так: по $5 на села ювилятів, Кокошинці і Глібів; $18 на будову місцевої церкви, а $10 на визвольну боротьбу, які вислано через Обеднання. Зложили: О. і Розалія Косюк $10; по $1: П. Цимбала, І. Околіта, Н. Вецал, Г. Тепер, Л. Живукарта; по 50 ц.: Е. Зарівний, М. Зарівний, П. Гук, І. Мішанець, Н. Федицин, Й. Кава, П. Кравець, С. Кравець, М. Кузів, Р. Борис, Т. Лаба, Журавель, Анна Рибак, К. Корніцький, А. Гурняк, Й. Стойко, В. Кучерявка, Н. Городиський, К. Ольбрихт, М. Проборівський, М. Підгородецький; Я. Косюк 55 ц.; по 45 ц.: К. Лиманський, Й. Чар; Марія Мельник 35 ц.; по 25 ц.: В. Ремінник, А. Королищин, Е. Лапчинська, Е. Мостецький, М. Мельник, А. Богович, Михалюк, А. Пророчок, Чухрій, П. Коцюба, М. Липська, К. Ходоровська, А. Федицин, Л. Ганчарик, Т. Герман, М. Радимський, А. Околіта, М. Петрович, І. Коцюба, Й. Галонька, А. Прощишин, М. Глядик, М. Литвинець, Анна Стадник, О. Рогожинський, А. Боднар, А. Бурачок, Юлія Кушнір, М. Кінал, Ф. Ястшембський, М. Зелененький, Ксеня Королишин, Анна Комар, Марія Кінаш, Анна Риминник, Настасія Сулима; дрібними $1.70. Разом $38.

Присутній.

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Примірне срібне весілля.

На срібнім весіллі в громадян Дмитра і Катерини Ґрендус у Ню Йорку громадяни Іван Городецький і Стефан Путяк зібрали між гостями $27, з чого $10 вислано через Обеднання для потерпілих у Карпатській Україні, а решту призначено на інші цілі. Гроші до Обеднання передав підписаний.

З весілля для українських інвалідів.

Громадяни Григорій і Марія Опир у Ню Йорку справляли весілля своїй доневчці Юлії з молодим українцем Степаном Шабагою і на тім весіллі на пропозицію гром. Павла Дениса пані Катерина Ухач, пані Ольга Опир і гром. Василь Ничка зібрали між гостями $18.65, з чого вислано через Обеднання для українських інвалідів $10, а решту призначено на іншу ціль. Гроші до Обеднання передав

Петро Задорецький.

Що краще?

— Знаєш, вчора я купив своїй жінці прекрасну папугу.

— Як це? Папуги зовсім ногані!

— Я не бачив кращої. Скільки разів жінка пічне сваритись — папуга кричить:

— Мовчи, бабо!

ПОСМЕРТНІ ВІСТІ

Дня 30. липня 1939 р. помер у Меввіл, Н. Дж., член Тов. ім. Т. Шевченка, від. 349. У. Н. Союзу,

МИХАЙЛО СЕМЕНЮК.

Покійний родився 22. грудня 1884. року в селі Торське, повіт Заліщики, Галичина. До Товариства і У. Н. Союзу вступив 2. лютого 1926. року.

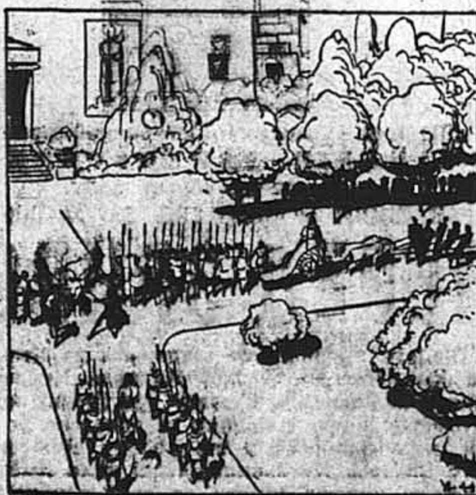
Похорон відбудеться 2. серпня, в годині 9:30 рано.

Вічна Йому память!

Микола Лісний.

ТАРЗАН І СЛОНОЛЮДИ

(44)

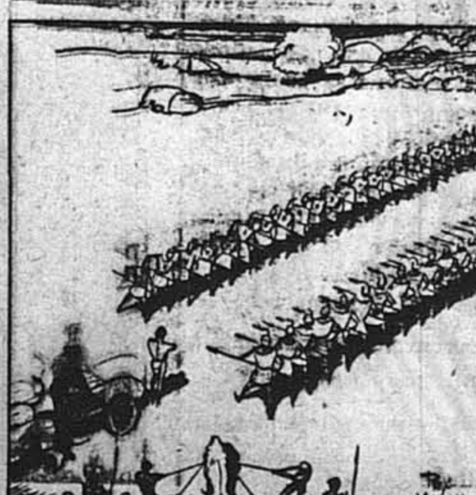
Коли сторожа випровадила Тарзана з його келії і повела довгою алеєю на велику міську площу, Тарзан уже знав, що його чекає. По вулицях видно бло чимало війська, шляхти, а навіть появився королівський віз, який тягнула пара львів. Чотири чорні слуги держали львів на увязі.

Тарзан це все бачив уже раз передтим. Тоді він мав упасти жертвою кровожадної королеви, тепер безхребетного короля, чи радше його підступного дорадника. Та перший раз врятувало його від смерти чудо. Але він знав, що чуда часто не трапляються. Тепер він готовився на найгірше.

Дванацять вояків зо списами стерегли Тарзана. Бо в тім місті вже добре знали його силу; тому приняли всі міри осторожности. Підвівши його до королівського воза, вони взяли й закували його до воза грубими ланцами. Тепер ціла процесія рушила через золотий міст на площу львів.

На площі полк вояків зо списами уставився в два ряди і насторжив проти себе списи. Серединою вояки творили в той спосіб алею. Цею алеєю мав перебігати Тарзан, а за ним мав бігти витренований до цього лев. Того дня льва цілком не кормили, щоб загострити його апетит до жертви, котру він мав схопити.